

Samenvatting gesprekken kerkelijke bewegingen en nieuwe gemeenschappen als bijdrage aan de 2^e fase van de Synode over synodaliteit.

Deelnemers:	300
Aantal verslagen:	19
Deelnemende gemeenschappen:	Focolare, Comunione e Liberazione, Neocatechumenale Weg, Emmanuel Gemeenschap, Cursillo, Samuel Advies, gebedsgroepen KCV, Missionaire Parochie
Verslag samengesteld door:	Gerard van Meel, secretaris van de bijeenkomst twee maal per jaar van de kerkelijke bewegingen en nieuwe gemeenschappen (KB&NG) en Lisette van Oordt, lid landelijke werkgroep Synodaliteit.
Datum:	15 mei 2024

Inleiding

Op 19 februari jl. zijn de leiders van de **kerkelijke bewegingen en nieuwe gemeenschappen** (hierna: KB&NG) geïnformeerd over de vraag tot deelname aan de tweede fase synodale gesprekken door de Landelijke werkgroep Synodaliteit. Hieraan hebben bovengenoemde gemeenschappen respons gegeven in groepen variërend in grootte van 3 tot 120 (verdeeld in kleine kringen) deelnemers.

Aan de thema's zoals aangereikt door de landelijke werkgroep is een vijfde thema toegevoegd specifiek gericht op de nieuwe bewegingen. In het verslag thema 0 genoemd. De groepen waren vrij om een of meerdere van de vijf vragen te behandelen.

Er zijn zowel synodale gesprekken geweest binnen de eigen kring als in kruisverbanden van de bewegingen onderling. Dit heeft zeker bijgedragen aan groeiende synodaliteit binnen de kerkelijke vernieuwingsbewegingen. Opgemerkt moet worden dat de synodale manier van denken en werken voor de genoemde bewegingen duidelijk een groeiproces was en is vanuit een ervaring die in betekenis groeit juist door het synodale proces zelf aan te gaan los van de uitkomsten. Voor velen was dit een belangrijke ontdekking.

Meermaals is aangegeven dat de KB&NG meer met elkaar zouden kunnen samenwerken en zich meer ten dienste zouden kunnen stellen voor de lokale geloofsgemeenschappen.

De verslagen zijn gebundeld per vraag.

Thema 0 Nieuwe bewegingen en gemeenschappen: een profetisch teken.

De menigte die het geloof had aangenomen, was een van hart en een van ziel en er was niemand die iets van zijn bezittingen zijn eigendom noemde; integendeel zij bezaten alles gemeenschappelijk. Met kracht en klem legden de apostelen getuigenis af van de verrijzenis van de Heer Jezus en rijke genade rustte op hen allen. Han. 4, 32-33

Levend geloof

De KB&NG dragen ertoe bij dat de leden hun geloof in alle facetten van hun leven beleven. Het geloof is binnen de beweging levend en persoonlijk geworden en krijgt handen en voeten in alle aspecten van het dagelijks leven. De leden getuigen van de belangrijke rol die de Heilige Geest hierbij speelt. Ze ontdekken de gaven en charismata van de Geest in hun eigen leven en ten dienste van Kerk en maatschappij. Het uitdragen van het geloof, het missionair zijn, komt tot stand vanuit een bewustzijn van de verantwoordelijkheid van eenieder.

Communio

Essentieel voor de leden is het gemeenschapsleven. Door samen het evangelie te leven, te leven vanuit het Woord van God en daarvan naar elkaar te getuigen, vormen en versterken ze elkaar in het geloof. Het wordt als vanzelfsprekend ervaren om eraan bij te dragen dat ook de parochie een geloofsgemeenschap is, waarbij de complementariteit tussen de levensstaten – leken en gewijde bedienaren – als rijkdom wordt ervaren. De *communio* tussen de levensstaten en de samenwerking in vertrouwen en respect voor ieders genade is in zijn wezen missionair en schaaft klerikalisme weg. In de Missionaire Parochie krijgt dit gestalte in leiderschapsteams.

Heilige Geest

De KB&NG spreken vaak over “leven in de Geest”. Door de ervaring van de uitstorting (soms “doop in de Geest” genoemd) van de Heilige Geest, een persoonlijke vernieuwing van de doopgenade, ontstaat ruimte voor de gaven, zoals het bidden met handoplegging, profetie, lofprijzing en spontaan gebed. De Heilige Geest wordt gezien als de protagonist van de zending van de Kerk en geeft ons visie hoe we Kerk moeten zijn.

Geliefd kind van God

De onderlinge liefde en dienstbaarheid binnen de bewegingen dragen ertoe bij dat iedere mens op de eerste plaats de persoonlijke liefde van God gaat ervaren en vanuit die basis van een persoonlijke relatie met Christus, het Woord, de sacramenten en de kerkelijke leer gaat begrijpen en leven.

Hoe denken wij als nieuwe bewegingen bij te dragen aan het meer synodaal en missionair zijn van de kerk?

De KB&NG dragen bij aan de vorming van de gelovigen, zowel de leken als gewijde bedienaren. De KB&NG bereiken jongeren en vormen deze tot volwassen gelovigen. Dit houdt met name de vorming in het gebed en tot het sacramenteel leven in. In het bijzonder kan hier het sacrament van verzoening genoemd worden.

Thema 1 Ons gedoopt-zijn als basis van ons Kerk-zijn

Weest als pasgeboren kinderen begerig naar de geestelijke, onvervalste melk, die u wasdom zal schenken ter zaligheid. Gij hebt immers al geproefd van de zoetheid des Heren. Treedt toe tot Hem, de levende steen, door de mensen verworpen maar uitverkoren en kostbaar in het oog van God. Laat ook uzelf als levende stenen voegen in de bouw van de geestelijke tempel. Draagt als een heilig priesterschap geestelijke offers op, die welgevallig zijn aan God door Jezus Christus. 1 Pet.2, 2-5

Herontdekking van het gedoopt zijn

Wat vooral naar voren komt is het doopsel als basis van gelijkwaardigheid als kinderen van God. Ieder vindt door het doopsel zijn eigenheid en unieke roeping. De nieuwe bewegingen dragen bij om de waakvlam van het doopsel weer opnieuw te doen ontvlammen. Er wordt een verantwoordelijkheid gevoeld om de vele gedoopten, wier doopgenade op de achtergrond is geraakt, thuis te brengen in de Kerk en bij God. Want het doopsel maakt ons tot kind van God en geeft ons de mogelijkheid ieder moment dicht bij Hem te zijn.

Vorbereiding op het doopsel

Het is van belang dat het keuze aspect van de initiatie (de vrije wilskeuze voor Christus en Zijn Kerk) duidelijker aanwezig is in de voorbereiding op het sacrament van het doopsel voor volwassenen.

Het doopsel van kinderen is een gelegenheid om de ouders gastvrij te ontmoeten en een band met hen aan te gaan zodat niet alleen de kinderen maar ook zichzelf gevormd kunnen worden.

Doopsel en missie

Het doopsel wordt als fundament ervaren voor het groeipen zijn en verkondigen. Door onze doop zijn we verbonden met God en daardoor missionair en naar buiten gericht.

Aanbevelingen

In bisdom en parochie dient er een goed aanbod te zijn voor de voorbereiding op het doopsel, gericht op het kerygma en mystagogisch van opzet. Doopsel liever tijdens de zondagsmis van de parochie als een feestelijke opname, kan een rijkdom zijn voor de geloofsgemeenschap. Na doop en vormsel aandacht blijven schenken aan de geestelijke ontwikkeling en ingroei in de geloofsgemeenschap is cruciaal: door catechese en dienstbaarheid aan de gemeenschap.

De wijze van geloven en geloofsoverdracht die bij de nieuwe bewegingen actueel is, zou gecommuniceerd kunnen worden naar de parochies en naar social media. Binnen de KB&NG wordt het belang van verzorgde viering van de Eucharistie met grote aandacht voor participatie benadrukt. Samen met Eucharistische aanbidding is dit onlosmakelijk met de evangelisatie verbonden.

Thema 2 Vorming in een missionaire Kerk

Hij heeft ook gaven gegeven: sommigen maakte Hij apostelen, anderen profeten, anderen evangelisten, weer anderen herders en leraars, om de heiligen toe te rusten voor het werk der bediening, tot opbouw van het lichaam van Christus, totdat wij allen tezamen komen tot de eenheid in het geloof en de kennis van Gods Zoon, tot de volmaakte Man, tot de gehele omvang van de volheid van de Christus. Ef. 4, 11-13

Heilige Geest

De Heilige Geest verenigt ons; bisschoppen, priesters, religieuzen en leken, wat vreugde geeft. Als de Heilige Geest een grote plaats krijgt in de Kerk is er vanzelf een missionair elan. Dit vraagt ieders persoonlijke omgang met de Heer; gebeds- en sacramenteel leven. Dit opent voor de werking van de Geest. Daar staat tegenover dat klerikalisme het van de grond komen van een synodale en missionaire kerk belemmert.

Onder leiding van de Heilige Geest groeit de creativiteit en ontwikkelen zich een grote diversiteit aan activiteiten. Uitgangspunt hierbij is de ruimte geven aan elkaar vanuit een zich volledig bemind en aanvaard weten door God. Dit bevrijdt van het eerst perfect moeten zijn om bij te dragen aan de missie van de kerk.

Een kerk met vreugde missionair

Van belang is het aansluiten bij wat al ter plaatse is of leeft - "inculturatie" - om de overgang van "volkskerk" naar evangeliserende gemeenschap te maken. Het vraagt onderscheiding, geduld en doorzettingsvermogen. Denk aan Scholen voor Evangelisatie, Vormingsweekenden voor echtparen, alleengaanden of tieners en jongeren, avonden van barmhartigheid, Alpha en post Alpha enz. Evangeliseren brengt ons in een dynamiek van voortdurend zelf geëvangeliiseerd worden en dat geeft vreugde. Degenen zonder die bereikt worden zonder kerkelijk achtergrond, christenen uit andere denominaties, voedt, verdiept en verrijkt.

Nabijheid

Missionair zijn is in de eerste plaats het aangaan van en investeren in persoonlijke relaties, echt aandacht hebben voor de ander en de ander nabij zijn en begeleiden op de weg naar Christus. Het is geen methode, maar maatwerk.

Aanbevelingen

In aansluiting op de tijdgeest kortdurende en laagdrempelige activiteiten aanbieden. Essentieel is toerusting over H. Schrift en het gebed. In de evangelisatie is het van belang om risico's te durven nemen. Er is behoefte aan het betrekken van meer mannen bij de vorming van kinderen en tieners (met name, maar niet alleen, voor de jongens). Aan mensen die iets vragen van de parochie, mag ook iets gevraagd worden.

Thema 3 Deelname aan een verwelkomende kerk

Welnu, God die de harten kent, heeft zich voor hen uitgesproken door hun de heilige Geest mee te delen, juist als aan ons en Hij heeft in geen enkel opzicht onderscheid gemaakt tussen ons en hen, maar hun harten door het geloof gereinigd. Hand. 15, 8-9

Hoe kun je een verwelkomende kerk zijn

Verwelkomend is een kerk die vanuit echte aandacht, luisteren en passie voor de persoon vertrekt. Dit ontstaat vanuit onze dankbaarheid aan Christus die vol liefde naar ons gebrekkige mensen toegekomen is. Hem willen we herkennen in wie kwetsbaar is. Jezus' aanwezigheid en warmte in de lokale kerkgemeenschap kan de kracht zijn in elke kerk die verwelkomend is en als bewegingen kunnen we vanuit onze ervaring daarbij helpen. Die warmte kan ontstaan door overal de liefde te brengen en ons één te maken met de ander. Niet aan groepsvorming doen omdat de bijdrage van alle Bewegingen belangrijk is. Omdat het ons moeite kost om nieuwe mensen en degenen met moeilijkheden te leren kennen kunnen we door onze spiritualiteiten elkaar bemoedigen om vol te houden. We kunnen elkaar steeds daarin vormen en elkaar eraan herinneren waarom we het doen. Belangrijk is niet vast te houden aan ongeschreven regels.

Persoonlijke vorming en inzet

Dat gebeurt vanuit een persoonlijk groeiproces, niet vanuit een goede organisatie of taakverdeling. De gemeenschap met Christus in de eucharistie en het respecteren van elkaar zijn belangrijk. In Christus kunnen relaties ontstaan die verder gaan dan cultuur en taal. Immers, we delen in hetzelfde lijden, in dezelfde zonden en strijd. Omdat we zwakke zondaars zijn is Christus onze meest waardevolle schat die de eerste plaats in ons leven inneemt. We hebben Zijn warmte in ons midden ervaren. Daaruit komt een nederige niet belerende houding voort en de verantwoording om de dialoog met anderen aan te gaan en zichzelf uit te spreken. Oecumene verrijkt maar betekent niet verwateren; immers dialoog ontstaat alleen vanuit de identiteit van de dialoganten.

Aanbevelingen

Er werden verschillende suggesties aangedragen voor een verwelkomende kerk. Kerkgebouwen zou je meer open kunnen houden met de inzet van vrijwilligers zodat er gebeden kan worden voor het altaar, alleen en ook met anderen. Andere vieringen voor gezinnen werden genoemd, zoals kortere vieringen voor gezinnen met kinderen (50 min). Dat maakt het makkelijker voor ouders met kinderen om deel te kunnen nemen aan de eucharistie, wat beter geacht wordt dan een kinderwoorddienst. Het synodaal proces leven en aan anderen doorgeven werd genoemd. Niet vasthouden aan regels.

Thema 4 Vrouwen in het leven en de zending van de Kerk

Zij allen bleven eensgezind volharden in gebed samen met de vrouwen, met Maria, de moeder van Jezus, en met zijn broeders. Han. 1,14

De vrouw als een mariale aanwezigheid in de kerk

In de beide gemeenschappen die dit thema hebben besproken, is vanaf de stichting een cultuur aanwezig geweest waarbij de vrouwen de bezielers zijn. Bij Focolare is het vrouwelijk leiderschap bekrachtigd door de Kerk. Hierbij wordt de eenheid tussen de vrouwelijke president en de mannelijke priester als essentieel gezien om eenheid op te bouwen. Respect voor vrouwen en gelijkwaardigheid is daardoor vanzelfsprekend.

Samuel Advies werd meer dan 35 jaar geleden door vrouwen opgericht, gedragen en bezielend en ook bemoedigd door priesters en deze gemeenschap ervaart daardoor een grote verantwoordelijkheid bij de dragen aan de heiligheid van de priesters en van henzelf. Dit mariale aspect van bewegingen zou een model voor de kerk kunnen zijn. Vrouwen hebben nu eenmaal een andere gevoeligheid dan mannen; ze waren ook de eersten die bij het lege graf van Jezus aanwezig waren. Hun fijngevoeligheid in het beleven van de wederzijdse liefde en het geleefde Evangelie vormt gemeenschap, doet ons uit de comfortzone komen en bevordert zo een bovennatuurlijk contact met elkaar. Aanwezig zijn in de parochie is van groot belang. In de diaconie gaat het vooral om vrouwen. Maar de kerk is meer dan een parochie, het reikt verder naar het dagelijks leven in gezin en werk.

De spanning tussen leken en gewijde bedienaars

Eenzijds worden er geluiden vernomen van competente leken medegelovigen die zeggen niet of nauwelijks de ruimte te krijgen in de parochie, omdat het pastoraal team alles in de hand zou willen houden. Klerikalisme wordt met regelmaat genoemd zoals weinig begrip door priesters, bisschop of kardinaal, slecht luisteren naar onze ervaringen, niet die van vrouwen en ook niet die van mannen.

Sommige vrouwen ervaren het feit dat ze in hun parochie geen communie mogen uitreiken of voor mogen gaan in een woord- en communiedienst als een beperking. Protestantse christenen geven aan dat de grotere gelijkheid tussen mannen en vrouwen en een meer uitgebreide ervaring met synodaliteit in hun gemeenschappen misschien een voorbeeld kan zijn voor de RK-kerk. Roeping kan ook breder zijn dan de eigen kerk en meer oecumenisch gericht.

Toch zijn er ook anderen die juist wel degelijk erkenning ervaren van de kerk van de inbreng van vrouwen en gelijkwaardigheid als gedoopten zoals erkenning als lector, musicus en dirigent en als degene die de kerk schoonmaakt. Er zijn mooie voorbeelden van de inzet van vrouwen in kerkelijke gemeenschappen.

Anderzijds zijn er ook geluiden van pastoors en/of leden van het pastoraal team, dat zij ook niet in hun ambt en/of roeping erkend of bevestigd worden, omdat 'het altijd zo gegaan is' in een bepaalde parochie of geloofsgemeenschap en er (informele) leiders zijn die alles bepalen. De pastoraal werker/diaken/priester/bisschop begint al met een achterstand en moet zich eerst waarmaken als een 'toegankelijk persoon.' In dat geval komt er ook geen missionaire en synodale kerk van de grond.

Juist de samenwerking rond missionaire parochies van gewijden en leken kan op een natuurlijke manier klerikalisme aan beide zijden laten wegschaven. Ook omdat men samen 'voor de Heer' staat in gebed en eenzelfde verlangen heeft van evangelisatie, en ieder met zijn/haar charismata en talenten een eigen bijdrage heeft.

Als het gaat om ieders roeping om te bidden, te groeien in geloof en bij te dragen aan de groei van andere gelovigen en de geloofsgemeenschap als geheel, bestaat de neiging om zich te verontschuldigen door te wijzen op degenen 'die ervoor hebben geleerd' of 'die ervoor worden betaald' of met een gelijksoortige redenering.

Er wordt ook gezegd dat de rol die de vrouw heeft niet uitmaakt. Taken kunnen verdeeld worden naar aanleiding van geschiktheid en onafhankelijk van sekse. De vrouw hoeft niet per se toegang te krijgen tot het priesterschap, verschillen kunnen er gewoon zijn. En ook zonder een theologische opleiding kunnen vrouwen vol vuur zijn voor de kerk.

Vrouwen zouden wel meer kunnen deelnemen aan pastorale teams, leiderschapsteams en zo meer erkenning krijgen van priesters. Het voeren van synodale gesprekken kan groei in verantwoordelijkheid op gang brengen en ook ruimte geven aan verjonging.